

Nr 12

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om vidgning av kommunernas bestämmanderätt över hamntaxorna.

I de likalydande till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 190 i första kammaren av herrar *Nilsson, Yngve*, och *Arvidson* och nr 223 i andra kammaren av herrar *Nilsson* i Bästekille och *Darlin* hemställas, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Kungl. Maj:t måtte låta företaga en utredning angående möjligheterna att vidga hamnkommunernas bestämmanderätt över hamntaxorna, eventuellt inom ramen för av sjöfartsstyrelsen utfärdade normalbestämmelser».

Beträffande motiveringen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Utskottet har berett *Svenska hamnförbundet* tillfälle att yttra sig över motionerna.

Enligt 74 § första stycket kommunallagen skall fullmäktiges beslut om nya eller förhöjda avgifter å den allmänna rörelsen för begagnande av de platser, som anvisats åt densamma, eller de inrättningar, som är gjorda till dess betjänande, för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse.

Jämlikt andra stycket må dock fastställelse av beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller grundpenningar eller sluss-, kanal- eller andra farledsavgifter meddelas av myndighet som Konungen därtill förordnar. Konungen må jämväl föreskriva, att i rörelse, för vilken avgifter som nu sagts blivit fastställda, avgifterna samt övriga intäkter må användas allenast för rörelsens direkta behov, där ej myndighet som Konungen därtill förordnar medger, att medlen användas för annat ändamål.

Med stöd av 74 § andra stycket och motsvarande bestämmelse i äldre kommunallag har Kungl. Maj:t dels utfärdat kungörelse den 21 april 1950 om fastställelse av hamn- och grundpenningtaxor samt taxor å sluss-, kanal- och andra farledsavgifter (SFS 152/1950), dels i kungörelse den 16 december 1955 (SFS 674/1955) förklarat att i 1950 års kungörelse meddelade bestämmelser rörande kommerskollegium i stället gäller sjöfartsstyrelsen.

Enligt 1950 års hamntaxekungörelse fastställer sjöfartsstyrelsen på ansökan av ägare eller innehavare av allmän hamn taxa å ersättning för begagnande av hamnar med tillhörande kajer, bryggor och andra förtöjningsanordningar (hamnavgift). Hamnavgiften får icke sättas till högre

belopp än att den årliga uppbörden jämte övriga intäkter av hamnrörelsen för år beräknas motsvara summan av 1. kostnader för hamnens drift och underhåll, 2. skälig ränta på anläggningsskapitalet efter avdrag av verkställda avskrivningar, samt 3. skälig avskrivning på anläggningarna.

Sjöfartsstyrelsen kan dock fastställa hamnavgift till sådant belopp att den årliga hamnavgiftsuppbörden beräknas överstiga självkostnaden med högst tolv procent. Härigenom erhållna extra medel får emellertid inte utan sjöfartsstyrelsens medgivande användas för annat ändamål än att täcka förlust på hamnrörelsen.

Uppkommer vinst på hamnrörelsen skall den i första hand användas för att täcka i hamnens räkenskaper kvarstående förlust. Eventuell återstod får inte användas för annat ändamål än till att bestrida utgifter för hamnens direkta behov. Utan sjöfartsstyrelsens medgivande får hamnens vinstmedel inte disponeras på annat sätt än nu sagts.

Hamntaxekungörelsen innehåller vidare förutom bestämmelser om hamnavgiftsområde och om möjligheter till avgiftsdifferentiering detaljerade föreskrifter om bl. a. grunder för olika slag av hamnavgifter samt förändret av hamnräkenskaperna. Dessa räkenskaper skall vara så uppställda, att sammanblandning icke sker med annan av hamninnehavaren bedriven rörelse.

Hamntaxekungörelsens bestämmelser gäller för handelshamnar men har också betydelse för sådana fiskehamnar, till vilka statsbidrag utgått. Kommuner är huvudmän för flertalet handelshamnar men endast i undantagsfall huvudmän för fiskehamnar.

Statsbidrag till hamnväsendet utgår enligt kungörelser den 10 augusti 1928 (SFS 328/1928), den 17 maj 1935 (SFS 189/1935) och den 17 juni 1948 (SFS 525/1948).

Motionernas syfte är begränsat till att avse utvidgning av hamnkommunernas bestämmanderätt över hamntaxorna. Detta ger utskottet anledning att erinra om att kommunalrättskommittén som tillkallats enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1959 enligt samma dag meddelade direktiv har att bland annat utreda frågor om begränsningar i kommuns skyldighet att underställa statlig myndighet vissa beslut. Av direktiven framgår att det meddelade utredningsuppdraget jämväl omfattar kommunala beslut om avgifter på den allmänna rörelsen av vilka hamnavgifterna utgör en viktig grupp. I sitt remissvar till konstitutionsutskottet har Svenska hamnförbundet med hänsyn till det uppdrag som lämnats kommunalrättskommittén samt det sätt på vilket sjöfartsstyrelsen i tillämpningen av nu gällande bestämmelser hittills handlagt ifrågakommande fastställelseärenden ej funnit någon ytterligare utredning av förevarande spörsmål erforderlig.

Enär det i motionerna väckta spörsmålet således faller inom ramen för kommunalrättskommitténs utredningsuppdrag, får utskottet hemställa, att motionerna I: 190 och II: 223 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 maj 1963

På konstitutionsutskottets vägnar:

TORSTEN ANDERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Torsten Andersson, Damström, Sveringsson, Olsén, Erik Olsson, Isacson, Dahl och Källqvist; samt

från andra kammaren: herrar Spångberg, von Friesen, Magnusson i Tumhult, Adamsson, Bengtsson i Halmstad, Hammar, Braconier, Alemyr, Boo och Johansson i Trollhättan.